

Årsplan for dansk i 1B 2011/12

Undervisningen knytter sig til fælles mål for dansk, trinmål efter 2. klassetrin samt læseplanen for 1. - 2. klasse. Hovedvægten er på arbejdet med de elementære læse- stave- og skrivefærdigheder.

Den enkelte elev og eleverne i fællesskab arbejder med sproget i mange forskellige situationer: Ved at tale, ved at lytte til andre, ved at skrive og læse samt ved at udforske sproget og udvikle ordforrådet, bl.a. gennem leg og eksperimenter.

Oplæsning af forskellige teksttyper er central gennem hele forløbet. Der arbejdes med læsning både individuelt, parvis og fælles på klassen. Sproglige aktiviteter varieres ligeledes mellem klassesamtaler og mindre grupper. Fortællekredsen vil blive brugt meget.

I første forløb omfatter undervisningen især:

- ordforråd og begrebsdannelse
- elementær sprogiagttagelse af bl.a. tekst, ytring og sætning
- sprogets æstetiske muligheder, bl.a. rim, rytme, ordspil og symboler
- elevernes og lærerens egne tekster, fx fortællinger, historier, beretninger, sagsfremstilling, digte, breve, arbejdsbøger og logbøger
- nyere og ældre børnelitteratur, fx billedbøger, historier, eventyr, sagn og myter, sange og salmer, rim og remser
- dansk litteraturs kanon 0-2
- sagtekster, fx fagbøger og håndbøger med billedmateriale
- ordbøger og opslagsværker i bogform og på nettet
- andre udtryksformer, fx drama, billeder, lyd, film, tegninger, billedbøger, præsentationer og computerspil
- skærmttekster, fx hjemmesider, undertekster, sms og e-mail
- dagbog og logbog
- layout og illustrationer
- mediepræsentationer
- små tekster på norsk og svensk

Sociale mål:

At udvikle et klasse miljø:

- Hvor der er plads til alle.

- Hvor alle passer på hinanden.
- Hvor alle skal lære at lytte til hinanden og respektere hinanden.
- Hvor eleverne føler sig trygge ved lærerne.
- Hvor den enkelte elev opnår højt selvværd.
- Hvor alle tør sige noget.
- Hvor man kan samarbejde på tværs af venskaber og køn.

Disse mål kan opnås ved:

- Mange fælles oplevelser
- Værksteder, hvor man skal lære at samarbejde
- Sociale lege
- At udarbejde fælles regler for klassen
- At indøve gode arbejdsvaner
- At give den enkelte personlig opmærksomhed
- Hvor det er sjovt at være.
- Fortællekredsen.

IT-kendskab

Der arbejdes på computere med bl.a. Word. Følgende mål skal nås:

- Tastaturkendskab
- Kunne åbne og lukke Windows-programmer
- Kunne skrive en let tekst i tekstbehandlingssystemet
- Rette i tekst
- Udskrive en tekst
- Gemme på harddisk.

Trinmål efter 2. klasses trin:

Det talte sprog

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at:

- bruge talesproget i samtale og samarbejde og kunne veksle mellem at lytte og at ytre sig
- udvikle ordforråd, begreber og faglige udtryk
- fremlægge, referere, fortælle og dramatisere

- give udtryk for fantasi, følelser, erfaringer og beskrive viden om enkle emner
- læse enkle tekster op med god artikulation
- lytte med forståelse til oplæsning og fortælling og genfortælle indholdet
- improvisere og eksperimentere med kropssprog og stemme
- forstå enkle norske og svenske ord og udtryk.

Det skrevne sprog – læse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at:

- anvende sikre og automatiserede afkodningsstrategier til læsning af almindeligt brugte ord i alderssvarende tekster
- læse sprogligt udviklende tekster og bruge enkle læseforståelsesstrategier
- søge forklaring på ukendte ord
- opnå passende læsehastighed og præcision
- genfortælle indholdet og udtrykke forståelse af det læste
- læse fiktive og ikke-fiktive børnebøger og digitale tekster af passende sværhedsgrad
- begynde at læse sig til viden i faglige tekster
- læse med begyndende bevidsthed om udbyttet af det læste
- udvikle begyndende læserutiner
- finde og vælge bøger til egen læsning
- læse lette norske og svenske ord og sætninger.

Det skrevne sprog – skrive

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at:

- skrive enkle fiktive tekster og små sagtekster
- finde information i tekster og organisere ideer til egen skrivning
- disponere egne tekster med overskrift, indledning, indhold og slutning
- skrive berettende og kreativt med et passende ordforråd til forskellige formål
- stave til lydrette og hyppige ord i egne tekster
- udtrykke sig i enkle produktioner med billede og tekst
- skrive de små og store bogstaver i håndskrift
- skrive på computer
- orientere sig i digitale tekster og anvende tekstbehandling i skriveprocessen
- bruge skrivning til at fastholde og støtte egne tanker.

Sprog, litteratur og kommunikation

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at:

- bruge sproget til kontakt og som personligt udtryk
- kende forskellen mellem hverdagssprog og kunstnerisk sprog
- vide at der er forskel på det talte og det skrevne sprog
- vide at sprog er opbygget af ord og sætninger, og at der er forskellige ordklasser
- kende betydningen af de vigtigste ord og begreber
- udtrykke en begyndende forståelse for samspillet mellem genre, sprog, indhold og situation
- være opmærksomme på sprog, sprogbrug og sprogrigtighed i egne og andres tekster
- kende forskellen mellem fiktion og ikke-fiktion og kunne tale med om genre og hovedindhold
- samtale om litterære tekster og andre udtryksformer ud fra umiddelbar oplevelse og begyndende kendskab til faglige begreber

- kende enkle sproglige virkemidler
- kende genrers og enkelte forfatterskabers særpræg
- forstå at tekster og andre udtryksformer kan udtrykke holdninger og værdier
- vide at sprog og tekster fra gamle dage kan være forskellige fra vores tids tekster
- udtrykke sig i billeder, lyd og tekst samt i dramatisk form
- finde information i trykte og elektroniske medier
- forstå, at der er mange sprog, og at de rummer forskellige udtryksmuligheder.

FORMELLE FAGLIGE MÅL FOR 1B:

Eleverne skal ...

- være sikre i bogstavernes navn, form og lyd.
- forstå begreberne tekst, sætning, ord, stavelse, bogstav, lyd.
- kunne opdele kendte ord i fonemer og stavelser samt samle fonemer og stavelser til ord.
- kunne skelne mellem vokaler og konsonanter.
- vide, at det samme bogstav kan have forskellig lyd.
- kunne høre bogstavets placering i ordet (fx først – midt – sidst).
- kunne sætte et relevant bogstav på hver lyd i et ord.
- kunne skelne mellem store og små bogstaver samt vide, at man skriver navne med stort begyndelsesbogstav.
- kunne læse enkle tekster ud fra indlærte læsestrategier (fx lyd-, stave og ordbilled-metode).
- kunne fortælle virkelige og opdigtede hændelsesforløb uden hjælp.

- kunne anvende de mest almindelige ord til at skrive små tekster.
- vide, at punktum betyder pause i teksten.

FAGLIGE AKTIVITETER:

- lærerens oplæsning
- læsning af fælles tekster
- selvstændig læsning
- forberedt læsning
- storyline
- håndskrivning og computerskrivning
- fremstilling af egne tekster
- leg og eksperimenter med sproget
- samtale om fx fælles oplevelser, fælles undervisningsstof, elevernes hverdag
- elevernes og lærerens fortællen
- værkstedsarbejde
- drama
- brug af computer

UNDERVISNINGSMATERIALER/METODER:

FAGLIGT

GRUNDBØGER:

1. halvår: Den første læsning – bogstavbogen og skrivebogen*
2. halvår: Den første læsning – læsebogen og arbejdsbogen*

FÆLLES LÆSNING:

Små fælles læsebøger til den allerførste læsning:

"Frøen Faks" – div. opgaver: sætningsbygning med ordkort, tegne og skrive

"Mis med de blå øjne" – højtlesning/fælleslæsning + samtale + div. opgaver

Bogen om "Den sure ko"

Bogen om "Den grønne fisk" m.fl.

INDIVIDUEL LÆSNING:

Bøger til makker- eller selvstændig læsning: Søren og Mette-bøgerne, læse-selv-bøger fra "Søde ord", Læsefidusen, Bogtyven, m.fl.

Frilæsningsbøger: Læsefidusens små letlæsningsbøger, små bøger fra forlaget "Så til hest" og andre skøn- og faglitterære letlæsningsbøger

Div. biblioteksbøger

SPROGLIGT ARBEJDE:

Lyt, leg og lær – TPR-metoden i dansk som andetsprog

Skibet er ladet med – sproglæde og sproglege

Rim, remser og sange (bl.a. Halfdan Rasmussen)

Højtæsningsbog: Kanon i dansk 0.-2. kl.

Fortæl for børn! (metode)

STAVE- OG GRAMMATIK-ARBEJDE:

Stavhuset – en kombination af konsonanthuset og vokaltrappen (plakat)

Kongekrone til lydering af ordene (hver bogstavlyd siges for sig og sættes sammen)

Stavelsesdeling (vokaler/konsonanter)

Ordkort m/120 mest almindelige ord til dannelse af ordbilleder

Ordklasser og deres bøjningsformer

SKRIFTLIG DANSK:

Børnestavning (metode) anvendes ved alle former for skrivning.**

Børnestavning anvendes i elevernes Fidusbog (illustrationshæfte).

Tøj-aben "Læsefidusen" tager på skift med eleverne hjem på weekendbesøg og deres

oplevelser nedskrives i en fællesbog for klassen. Den pågældende elev fortæller om mandagen om sin weekend for hele klassen.

Boganmeldelser tilpasset begyndertrinnet

EMNER:

Delemne: *Vintertøj*

Delemner fra forlaget Spiren, bl.a. *Mus* – fagligt/tværfagligt emne og

Nordisk Mytologi – differentierede læsetekster og opgaver

Delemne: et folkeeventyr – høres/læses og dramatiseres

Delemne: *Glad i skole* – materiale til samtale om at aflæse andre mennesker (2. kl.?)

VÆRKSTEDSUNDERVISNING:

Eksempler på værksteder: Lytte-, læse-, modellervoks-, skrive-, tegne/farve-, staveords-, opgave- og spille-værksted (div. spil med bogstaver/ord o.a.)

FILM:

Danske børneudsendelser, fx "Ude på noget" med Palle, Polle og Ruth, og andre danske børnefilm

SOCIALT

Til udvikling af sociale kompetancer implementeres:

Classroom Management

Fortællekredsen – sociale kompetencer på en sjov og naturlig måde

Er du med mod mobning – 42 veje til bedre trivsel

Kooperativ læring (såvel fagligt som socialt)

LEGE:

Alletiders legebog (mere end 100 gamle lege)

www.Legelde.dk

UDFLUGTER:

ZOO, koncert, teater/biograf

EVALUERING:

IL-basis gruppeprøve – løbende over hele året***

OS64 ved afslutningen af skoleåret

ÅRETS GANG:

1. halvår: Den første læsning – bogstavbogen og skrivebogen

AUGUST – OKTOBER (Se ugeplaner/nyhedsbreve)

ZOO-besøg 14/10-11

Koncert i Osramhuset 25/10-11

OKTOBER – NOVEMBER

Delemne: *Frøen Faks* – Fælles læsebog – div. arbejdsopgaver

Makkerlæsning: *Bogen om Den sure ko* og *Bogen om Den grønne fisk*

Fælleslæsning: *Vintertøj* – et lille emne til samtale om påklædning

DECEMBER

Delemne: *Mis med de blå øjne* – Høre/læse romanen – div. arbejdsopgaver

JANUAR

Teaterforestilling *Mis med de blå øjne* med Comedievognen på Børnescenen v/Folketeatret (eller dvd med samme historie)

2. halvår: Den første læsning – læsebogen og arbejdsbogen

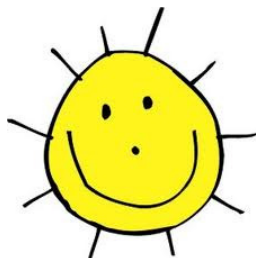
Delemne: fagligt/tværfagligt emne om mus fra Forlaget Spiren

Delemne: *Nordisk mytologi* – fælles læsetekster m/differentierede opgaver fra Forlaget Spiren

Delemne: *Glad i skole* – et materiale til udvikling af empati (evt. først i 2. kl.)

Denne årsplan er vejledende og ret til ændringer forbeholdes.

Sys Hagbard

*

Bilag 1

Omtale af dansk materialet: DEN FØRSTE LÆSNING

Den første læsning er for de lærere, der ønsker at prioritere den første læse- og staveundervisning højt, for at sikre at så mange elever som muligt kommer i gang med at læse og skrive allerede i 1. klasse.

I det daglige arbejde med bogstav, læsning og stavning er sproget hele tiden i centrum. Bogstav gennemgangen bygger på et grundigt arbejde med sprogets lydside og viser eleverne vejen fra lyd til læsning.

Eleverne får en grundig indføring i forbindelsen mellem lyd og bogstav. I løbet af begyndertrinet opnår de en så god læsefærdighed, at de kan læse med forståelse og få læseoplevelser på egen hånd. Nøglen til disse læseoplevelser er en hurtig og præcis læsning, som opøves gennem en struktureret læseundervisning.

Materialets læsebog er fuld af lydrette ord. De mange lydrette ord betyder, at eleverne med succes kan lydstave sig igennem ord, de ikke genkender umiddelbart.

Tekstmængden i læsebogen er så stor, at eleverne allerede i løbet af 1. klasse kommer godt i gang med at læse sammenhængende tekst. Eleverne lærer at læse ved at læse, og de enkelte

ord gentages i mange forskellige sammenhænge undervejs i læsebogen, så eleverne oplever, at ordgenkendelsen i løbet af 1. klasse bliver stadig hurtigere og mere umiddelbar.

Den første læsning til 1. klasse består af:

- Læsebogen
- Arbejdsbogen
- Bogstavbogen
- Skrivebogen
- Lærervejledning til Læsebogen og Arbejdsbogen

**

Bilag 2

Om børnestavning – det første skridt på stovevejen

- Børnene skriver de bogstaver, de kan høre i det ord, de skriver. I starten er det måske kun det første og det sidste. Det er helt OK.
- Målet er, at der skrives et bogstav til hver lyd, man siger i et ord (fx krågedile = krokodille).
- I begyndelsen kommer bogstaverne i et ord ofte i en lidt rodet rækkefølge. Det er helt naturligt og gør ikke noget, så længe bogstavet bare repræsenterer en lyd, der findes i ordet.
- At stave forkert findes ikke, når man skriver børneskrivning. I hvert fald ikke i traditionel forstand, men havde jeg fx skrevet krøgedile, er det en stavefejl, fordi lyden øøø ikke findes i krokodille.
- Man skal ikke rette børnene i traditionel forstand, når der arbejdes med børne-skrivning. Dog skal fejl som den ovenstående rettes ved fx at sige: "Hov, du har skrevet krøkodille. Det er ikke øøø, der er i krokodille. Kan du høre, hvad det er for en lyd?"
- Man kan hjælpe børnene, når de skriver børneskrivning ved at sige ordene lang-somt og tydeligt for dem eller sammen med dem.

- Det er utrolig vigtigt for børns stave-, skrive- og læseudvikling, at de skriver en masse samtidig med, at de lærer at læse. De tre elementer støtter nemlig hinanden. Det er derfor også vigtigt, at børnene får en succesoplevelse, når de skriver, og det er jo ikke nogen succes, hvis man hele tiden får at vide, at man staver forkert. Børneskrivningen tager udgangspunkt i det stavetrin børnene befinder sig på og hjælper dem med at udvikle sig derfra. Og det skal de støttes i.
- Der er forskel på børn og voksne. Der er derfor også forskel på, hvordan børn skal stave, og hvordan voksne skal stave. Børnene skal vide, at sådan som voksne skriver ordene, kalder vi voksenstavning, men her i 1B bruger vi børnestavning, for her er der ingen voksne.
- Det er vigtigt, at forældrene støtter op om børnestavningen.

Bilag 3

IL-basis

Gruppeprøven - elevhæfte

Prøven tages i klassen og består af 14 opgavesæt, der endda i nogle tilfælde kan opsplittes yderligere. Arbejdet med et opgavesæt vil typisk være af 10-20 minutters varighed.

1. Tegne og skrive 1	august 1. klasse
2. Lytteforståelse 1	august-september
3. Lytteforståelse 2	august september
4. Rimord	september-oktober
5. Forlydsanalyse	september-oktober
6. Fonem-antal 1	september-oktober
7. Sammensatte ord	oktober-december
8. Fonem-antal 2	januar-februar
9. Bogstavkendskab	Når bogstavgennemgangen
10. Bogstavskrivning	er afsluttet i klassen.
11. Ordskrivning 1	april-juni
12. Ordskrivning 2	maj-juni 1. klasse eller
13. Ordskrivning 3	begyndelsen af 2. klasse
14. Tegne og skrive 2	Slutningen af 1. klasse eller begyndelsen af 2. klasse

Prøvetagningen administreres af dansklæreren, gerne i samarbejde

med en ekstern sagkyndig, fx fra skolens specialcenter eller fra PPR.

Gruppeprøven - oversigtsark

Resultaterne fra den enkelte elevs opgavesæt indføres bagerst i **Elev- hæftet**, efterhånden som prøverne afholdes i klassen.

Dansklæreren kan samtidig overføre alle vurderinger af eleverne på et særligt **Oversigtsark**. Dette gøres ved hjælp af en enkel markering, hvor- ved dansklæreren ved vandret aflæsning kan have et godt overblik over de enkelte lever, medens en lodret aflæsning viser, hvorledes et givet opgavesæt klares af hele klassen.

Der er desuden plads til korte konklusioner, både om klassen og om de enkelte elever.